

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ И ОСНОВНИТЕ ПОКАЗАТЕЛИ ПО КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА МЕСЕЦ НОЕМВРИ 2023 г.

I. Основни показатели по консолидираната фискална програма¹ към ноември 2023 година

На база на данните от месечните отчети за касово изпълнение на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет **приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма (КФП)** към края на ноември 2023 г. са в размер на **60 117,6 млн. лв., което представлява 86,5 % от разчетите към ЗДБРБ за 2023 година²**. Постъпленията нарастват с 3 652,1 млн. лв. спрямо отчетените към ноември 2022 г.

Данъчните постъпления (вкл. приходите от осигурителни вноски) са в размер на **47 775,5 млн. лв.**, което представлява 89,9 % от разчетените за годината. Постъпленията от данъци и осигурителни вноски нарастват с 5 032,9 млн. лв. (11,8 %) спрямо отчетените за същия период на предходната година, като формират 79,5 % от общите постъпления по КФП за периода. В частта на данъчните приходи по КФП постъпленията от преки данъци, социално и здравноосигурителни вноски и други данъци³ нарастват с добри темпове, докато косвените данъци отчитат по-умерен ръст от 4,9 на сто (959,4 млн. лв.) спрямо същия период на предходната година. За отчетеното подобрене при косвените данъци основен принос имат приходите от ДДС от вътреобщностни придобивания и приходите от акцизи. Върху приходите от ДДС от внос продължават да оказват влияние цената на суровия петрол, внесен за преработка, курсът на щатския долар, както и количествата на внесените стоки, пораждащи ДДС, в т.ч. на суровия петрол.

Приходите в частта на **преките данъци** възлизат на 10 512,3 млн. лв., което представлява 90,4 % от разчета за 2023 г. Приходите от **косвени данъци** са в размер на 20 623,7 млн. лв., което представлява 88,1 % от предвидените в ЗДБРБ за 2023 г. Постъпленията от **други данъци** (включват други данъци по ЗКПО, имуществени и др. данъци) са в размер на 2 574,5 млн. лв. (в т. ч. 892,2 млн. лв. целеви вноски във Фонд "Сигурност на електроенергийната система"), което представлява 96,6 % от годишния разчет. Приходите от социални и здравноосигурителни вноски са в размер на 14 065,0 млн. лв. или 90,9 % от разчета за 2023 година.

Неданъчните приходи⁴ са в размер на **10 201,9 млн. лв.**, което представлява 91,5 % от годишните разчети и се формират основно от приходи от държавни, общински и съдебни такси, приходи и доходи от собственост, приходи от концесии, приходи от продажба на квоти за емисии на парникови газове и други. В частта на неданъчните приходи към края на ноември 2023 г. са постъпили 1 549,6 млн. лв. приходи от дивидент за държавата от държавни предприятия.

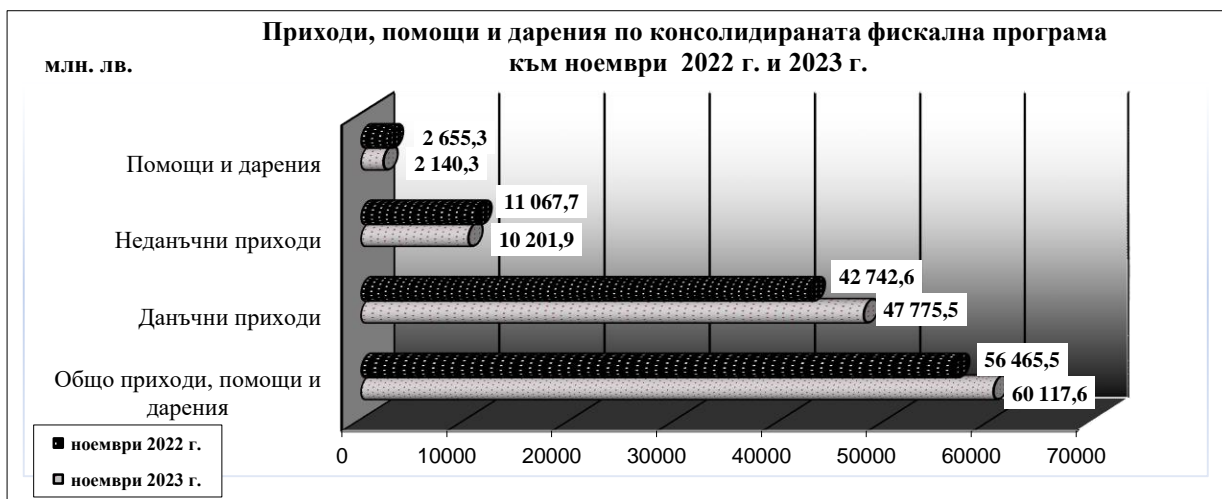
Приходите от **помощи и дарения** към ноември 2023 г. са в размер на **2 140,3 млн. лв.**, като съпоставено със същия период на 2022 г. се отчита спад с 515,0 млн. лева.

¹ Обхваща държавния бюджет и бюджетите на общините, социалноосигурителните фондове, ДВУ, БАН, ССА, БНР, БНТ, БТА, бюджетите по чл.13, ал.4 от ЗПФ, както и сметките за средства от ЕС и сметките за чужди средства на бюджетните организации. Данните са на база месечните отчети на ПРБ.

² Разчети към ЗДБРБ за 2023 г. (обн., ДВ., бр. 66 от 01.08.2023 г.).

³ При съпоставката със същия период на предходната година следва да се отчете базов ефект при приходите от други данъци от постъпващи от началото на 2023 г. целеви вноски във Фонд "Сигурност на електроенергийната система" (ФСЕС) от производителите и търговците на електрическа енергия, в изпълнение на § 8 от ПЗР на Закона за прилагане на разпоредби на ЗДБРБ за 2022 г., ЗБДОО за 2022 г. и ЗБНЗОК за 2022 г., респективно § 3 от ПЗР на ЗДБРБ за 2023 г., както и от приходи от задължителна временна солидарна вноски за генерираните свръхпечалби, съгласно чл. 14 от Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 г. относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията, които започнаха да постъпват от декември 2022 г.

⁴ За периода юли – декември 2022 г. в изпълнение на разпоредбата на §24 от ПЗР на ЗДБРБ за 2022 г. в частта на неданъчните приходи по бюджета на ФСЕС постъпиха целеви вноски в размер на 3,2 млрд. лв., с които се финансира изплащането на компенсация към небитовите крайни клиенти на електрическа енергия по §23 от ПЗР на ЗДБРБ за 2022 г. в частта на разходите за субсидии за нефинансови предприятия. Към края на ноември 2022 г. постъпленията, респективно разходите, бяха в размер на 3,0 млрд. лв. Поради обстоятелството, че през 2023 г. действа различна нормативна база при съпоставката със същия период на предходната година в частта на неданъчните приходи и разходите за субсидии за нефинансови предприятия следва да се отчете базов ефект от действащото законодателство през 2022 г. и 2023 г.

Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) към ноември 2023 г. възлизат на **61 098,0 млн. лв.**, което е 82,5 % от годишните разчети. В номинално изражение разходите нарастват спрямо същия период на 2022 г. с 4 234,4 млн. лв. (7,4 %). В отделните разходни показатели най-значително нарастване има при социалните разходи, както и в частта на разходите за персонал, капиталовите разходи и други.

Нелихвените разходи към ноември 2023 г. са в размер на 58 778,2 млн. лв., което представлява 83,0 % от годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* са в размер на 53 494,8 млн. лв. *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 5 229,9 млн. лв. *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 53,5 млн. лв. **Лихвените плащания** са в размер на 791,3 млн. лв. (96,1 % от планираните за 2023 година).

Разходите по КФП по основните разходни групи към ноември 2022 г. и 2023 г. са представени на следната графика:

* Вкл. нетния прираст на държавния резерв

Частта от вноската на Република България в бюджета на ЕС, изплатена към 30.11.2023 г. от централния бюджет, възлиза на **1 528,5 млн. лв.**, което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС (Решение (ЕС, Евратом) 2020/2053 на Съвета от 14 декември 2020 година относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Решение 2014/335/ЕС, Евратом; Регламент (ЕС, Евратом) 2021/768 на Съвета от 30 април 2021 година за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014; Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства; Регламент (ЕС, Евратом) 2021/770 на Съвета от 30 април 2021 година относно изчисляването на собствения ресурс на база нерещиклираните отпадъци от опаковки от пластмаса, относно методите и процедурата за предоставяне на този собствен ресурс, относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства и относно някои аспекти на собствения ресурс на база БНД и Регламент (ЕИО, Евратом) № 1553/89 за окончателни унифицирани схеми за събирането на собствените ресурси, набиран от ДДС).

Бюджетното салдо по консолидираната фискална програма към ноември 2023 г. е отрицателно в размер на 980,3 млн. лв. или 0,5 % от прогнозния БВП, при планиран в разчетите към ЗДБРБ за 2023 г. дефицит за годината в размер на 4 580,0 млн. лева.

На месечна база за ноември се отчита подобрене на бюджетното салдо, като приходите за месеца превишават разходите с 459,9 млн. лв. Подобренето на бюджетната позиция през ноември се дължи на приходната страна на бюджета, като основен принос имат по-високите постъпления от данъци. По-високият размер на данъчните приходи през месец ноември се дължи главно на постъпленията от авансови вноски за корпоративен данък, предвид установените крайни срокове за внасянето им – до 1 декември 2023 г.

Положително влияние върху приходите през месеца оказва и прилагането на мярката за надграждане и усъвършенстване на фискалния контрол чрез въвеждане на задължително предварително деклариране на данни за превозите на стоки на територията на Република България. Тази мярка беше приета по-рано през годината с промени в Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДВ, бр. 66 от 2023 г., в сила от 1.10.2023 г.) и действието ѝ стартира след приемането на Наредба № Н-5 за условията и реда за осъществяване на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на Република България (обн., ДВ, бр. 83 от 3.10.2023 г., в сила от 3.10.2023 г.)

Размерът на **фискалния резерв** към 30.11.2023 г. е **17,4 млрд. лв.**, в т.ч. 15,2 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 2,2 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

II. Изпълнение на държавния бюджет⁵ към ноември 2023 г.

Изпълнението на основните показатели по държавния бюджет, на база месечните отчети на първостепенните разпоредители с бюджет е, както следва:

---

⁵ Държавният бюджет включва централен бюджет, бюджетите на НС, съдебната власт, министерствата и ведомствата.

Таблица⁶ №1

(млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	ЗДБРБ 2023 г.	Отчет ноември 2023 г.	Изпълнение спрямо ЗДБРБ 2023 г.
Общо приходи, помощи и дарения	40 810,6	36 698,5	89,9%
- Данъчни приходи	35 559,4	31 528,4	88,7%
Корпоративни данъци	5 510,0	4 799,6	87,1%
ДДФЛ	6 100,0	5 703,1	93,5%
ДДС	17 005,0	14 685,9	86,4%
Акцизи	5 939,0	5 579,9	94,0%
Данък в/у застрахователните премии	57,5	59,2	102,9%
Мита и митнически такси	405,0	298,6	73,7%
Други данъци	542,9	402,0	74,0%
- Неданъчни приходи	5 250,7	5 165,2	98,4%
- Помощи и дарения	0,5	5,0	
Разходи, трансфери и вноски в бюджета на ЕС	46 826,6	38 010,9	81,2%
- <i>Нелихвени разходи</i>	21 336,8	14 513,7	68,0%
Текущи	17 769,2	13 089,1	73,7%
Предоставени тек. и капит. трансфери за чужбина	20,7	12,0	57,8%
Капиталови	3 546,9	1 412,6	39,8%
- <i>Лихви</i>	784,1	748,2	95,4%
По външни заеми	667,2	637,9	95,6%
По вътрешни заеми	116,9	110,3	94,3%
- <i>Резерв за непредвидени и неотложни разходи</i> ⁷	131,4		
- <i>Трансфери за др. бюджети – нето</i>	22 531,9	21 220,5	94,2%
- <i>Вноска в бюджета на ЕС</i>	2 042,4	1 528,5	74,8%
Бюджетен баланс	-6 016,0	-1 312,4	

➤ Приходи по държавния бюджет

Общият размер на приходите, помощите и даренията по държавния бюджет към ноември 2023 г. е **36 698,5 млн. лв.**, което представлява 89,9 % изпълнение на разчетите по ЗДБРБ за 2023 година.

• Данъчни приходи

Размерът на данъчните постъпления по държавния бюджет към ноември 2023 г. е **31 528,4 млн. лв.**, което представлява 88,7 % изпълнение на годишните разчети. В сравнение със същия период на 2022 г. постъпленията в групата нарастват с 2 456,3 млн. лева (8,4 %).

✓ Преки данъци

Приходите в групата на **преките данъци** са в размер на **10 502,7 млн. лв.** или 90,5 % от планираните за годината, като съпоставени със същия период на предходната година постъпленията нарастват с 1 246,5 млн. лв. (13,5 %). Повишението се дължи основно на значително по-високите приходи от данъците върху доходите на физическите лица.

Приходите от **корпоративни данъци** към ноември 2023 г. са в размер на 4 799,6 млн. лв. или 87,1 % от годишния план. Сравнени с данните към месец ноември на предходната година постъпленията нарастват с 438,2 млн. лв. (10,0 %).

В тази група данъци са и приходите от данък върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица, които са в размер на 95,0 млн. лв., като съпоставено с края на ноември 2022 г. приходите са повече с 1,5 млн. лв. (1,6 %). Постъпленията от данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на юридически лица зависят от състоянието на икономиката и осъществяващите се процеси по разпределение на фирмена собственост в страната.

⁶ Поради извършено закръгление в млн. лв., някои сумарни позиции в Таблица № 1 и в текста не се изчерпват от съставните им числа.

⁷ В позицията "Резерв за непредвидени и неотложни разходи" се посочват само данните по разчет. Разходите по отчет се отразяват по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи.

Приходите от данъци върху доходите на физически лица са в размер на **5 703,1 млн. лв.** или 93,5 % от заложените в разчета за годината. Тези приходи са с 808,3 млн. лв. повече или 16,5 % ръст спрямо същия период на предходната година.

Върху размера на данъчните постъпления от ДДФЛ основно влияние имат икономическата активност и развитието на пазара на труда, както и предприетите законодателни и административни мерки в областта на трудовото, социалното и данъчното законодателство. За повишаване на приходите от ДДФЛ влияние оказват и предприетите мерки за намаляване на недекларирания труд, мерките за повишаване на събираемостта на задължения за минали периоди и тематичните кампании за контрол, провеждани от НАП.

По трудови правоотношения приходите от данъка към ноември 2023 г. са 4 580,2 млн. лв., 89,6 % от годишните разчети. Тези приходи нарастват с 630,7 млн. лв. (16,0 %) в сравнение със същия период на предходната година.

Нивото на заетостта и на безработицата в страната, както и високият номинален ръст на средната работна заплата през третото тримесечие на 2023 г. са едни от основните фактори за нарастването на данъчните приходи от трудови правоотношения.

Допълнително влияние за нарастване на данъчните постъпления оказва и приетото от правителството увеличение от 1 януари 2023 г. на минималната работна заплата за страната от 710 лв. на 780 лв. (9,9 %), както и увеличението на разходите за персонал в някои от бюджетните системи.

Ползването на облекченията за деца по чл. 22в и чл. 22г от ЗДФЛ чрез подаване на декларация по образец при работодателя през месец декември 2022 г. и чрез подаване на годишната данъчна декларация за доходите, придобити през 2022 г., както и авансовото ползване при работодател за придобитите доходи през 2023 година, оказва въздействие в посока намаление върху приходите от трудови правоотношения през настоящата година.

По извънтрудови правоотношения (свободни професии, граждански договори, еднолични търговци и др.) приходите от данъка към ноември 2023 г. са в размер на 458,3 млн. лв., което е 96,2 % от годишния разчет. За отчетния период са постъпили с 8,3 млн. лв. (1,8 %) повече приходи спрямо края на ноември 2022 година. Основно влияние върху тези приходи оказват резултатите от годишните данъчни декларации по чл. 50 от ЗДФЛ (дължим данък за донасяне или надвнесен данък) и дължимите авансови вноски. Влияние върху приходите от тази група данъци за отчетния период оказва и ползването на данъчните облекчения за деца по чл. 22в и чл. 22г от ЗДФЛ в увеличен размер за доходите, придобити през 2022 и 2023 година.

Окончателен данък на местните и чуждестранни физически лица по чл. 37 и 38 от ЗДФЛ и данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на физически лица - постъпленията от тези данъци са в размер на 664,5 млн. лв., 129,4 % спрямо годишния разчет. За отчетния период са постъпили със 170,7 млн. лв. (34,6 %) повече приходи спрямо ноември 2022 година. Ръстът на тази група данъци се дължи на по-високите приходи от данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на физически лица (37,1 %), които са резултат, както от отчетените по-добри финансови резултати от нефинансовите предприятия през 2022 г., така и от предприетите законодателни и контролни мерки. Влияние върху изпълнението на приходите от данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически и юридически лица има предприетата комуникационна кампания и контролни действия от НАП от 2022 г. за проверка на касови наличности. Контролните действия са насочени приоритетно към лица, за които има информация за висока касова наличност (над 100 хил. лв.), и при които има риск от наличие на сделки, сключени при условия, водещи до отклонение от данъчно облагане или до наличието на скрито разпределение на печалбата по смисъла на § 1, т. 5 от Допълнителните разпоредби на ЗКПО. Скритото разпределение на печалбата се третира като дивидент, за който се внася 5 % данък върху разпределените суми. От 1.09.2023 г. в Закона за ограничаване на плащанията е приетата разпоредба плащанията на територията на страната на дивиденти, със стойност равна на или надвишаваща 1000 лв., да се извършват

само чрез превод или внасяне по платежна сметка, в резултат на което се очаква постъпленията от данъка върху дивидентите да нараснат допълнително.

Постъпленията от *окончателния данък върху доходите от лихви по банкови сметки на местните физически лица* към 30.11.2023 г. са в размер на 0,1 млн. лв. (съгласно изменения в ЗДДФЛ данъкът върху доходите от лихви по банкови сметки е отменен, считано от 01.04.2022 година).

✓ Косвени данъци

Приходите от **косвени данъци** към ноември 2023 г. са в размер на **20 623,7 млн. лв.** или 88,1 % от годишния разчет. Сравнени с данните за същия период на предходната година постъпленията нарастват с 959,4 млн. лв. (4,9 %).

Приходите от ДДС са в размер на **14 685,9 млн. лв.**, което представлява 86,4 % от планираните със ЗДБРБ за 2023 година. Съпоставени с края на ноември 2022 г., приходите от ДДС нарастват със 708,1 млн. лв. (5,1 %), в резултат на по-високите приходи от ДДС от сделки в страната и вътреобщностни придобивания.

Нетният размер на приходите от *ДДС от внос* към ноември 2023 г. е 5 575,6 млн. лв., като намаляват с 16,0 % (1 058,8 млн. лв.) спрямо същия период на предходната година. Влияние върху динамиката на приходите от ДДС при внос през периода оказват и средните борсови цени (в долари) на суровините, които формират основна част от вноса от трети страни. Разглеждайки декларирания ДДС при внос по групи стоки, съобразно Класификатора на широките икономически категории (ВЕС), през изминалите месеци на 2023 г. се наблюдава понижение при всички групи стоки. Освен това, върху постъпленията от ДДС от внос влияние оказва и възможността за отложено начисляване на ДДС от вносител при внос на стоки от трети страни, в съответствие с разпоредбата на чл. 167а от Закона за данък върху добавената стойност. Ефектът от прилагането на този режим към края на месец ноември 2023 г. е неначислен ДДС при внос в размер на 1 226,8 млн. лв., което е с 322,4 млн. лв. по-малко спрямо 2022 г., като се регистрира спад от 20,8 %. Стоките с най-значителен дял са: руди, шлаки и пепели – 705,5 млн. лв. (намаляние със 144,4 млн. лв., 17,0 %), мед и изделия от мед – 226,1 млн. лв. (намаляние с 11,3 млн. лв., 4,8 %) и чугун, желязо и стомана – 129,2 млн. лв. (намаляние с 68,9 млн. лв., 34,8 %).

Постъпленията от *ДДС при сделки в страната (нето)* към ноември 2023 г. възлизат на 9 110,4 млн. лв. Сравнени с данните за същия период на предходната година постъпленията нарастват с 24,1 % (1 766,8 млн. лв.).

Ефективно внесеният ДДС по сметките на НАП се формира от данък по справки-декларации от сделки в страната и ВОП и допълнително внесени суми, разкрити с данъчно-ревизионни актове при ревизии. Тези постъпления са в размер на 18 977,3 млн. лв., което представлява ръст от 6,1 % спрямо ноември 2022 година. От тях от ревизионни актове са постъпили 230,0 млн. лв. или с 10,2 млн. лв. по-малко от предходната година (4,2 %). Декларираният ДДС за възстановяване зависи от размера на износа и извършените инвестиции. Регистрираните лица по ДДС упражняват право на данъчен кредит чрез приспадане по реда на чл. 92, ал. 1 от ЗДДС или чрез ефективно възстановяване от данъчната администрация след определения срок. Приспаднатият данък за единадесетте месеца на 2023 г. е 860,6 млн. лв. и е с 45,6 млн. лв. по-малко от 2022 г. (5,0 %). Възстановеният данък се увеличава и е в размер на 9 607,0 млн. лв., което е с 933,8 млн. лв. (8,9 %) под възстановените суми към края на ноември миналата година. Дължимите суми, подлежащи на възстановяване към 30.11.2023 г. са в размер на 96,4 млн. лева.

Приходите от акцизи (нето) от внос, вътрешно производство и въведени в страната от други държави-членки на ЕС акцизни стоки са в размер на **5 579,9 млн. лв.**, което е 94,0 % от планираните със ЗДБРБ за 2023 г. Съпоставени със същия период на предходната година приходите от акцизи нарастват номинално с 359,8 млн. лв. (6,9 %).

Относителният дял на нетните постъпления от акциз по стокови групи е от: тютюн и тютюневи изделия (54,0 %); горива (40,0 %); алкохол и алкохолни напитки, вкл. бира (5,4 %) и други акцизни стоки (0,6 %). Постъпленията от акциз към ноември 2023 г. по основни стокови групи, са както следва:

- *акцизите от тютюн и тютюневи изделия* възлизат на 3 010,4 млн. лева;
- *акцизите от горива* са в размер на 2 233,3 млн. лева;
- *акцизите от алкохол и алкохолни напитки (вкл. бира)* възлизат на 302,3 млн. лева;
- *приходите от ел. енергия и др. акцизни стоки* възлизат на 33,9 млн. лева.

Приходите от данък върху застрахователните премии са в размер на **59,2 млн. лв.**, при планирани за годината 57,5 млн. лева.

Постъпленията от мита възлизат на **298,6 млн. лв.** или 73,7 % от планираните със ЗДБРБ за 2023 г., като заемат 0,9 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи по държавния бюджет. В сравнение със същия период на предходната година събраните мита са със 115,6 млн. лв. (27,9 %) по-малко. Влияние върху спада в приходите от мита имат въведените от ЕС ограничителни мерки спрямо Русия в съответствие с Регламент (ЕС) № 833/2014 и неговите последващи изменения и допълнения. Друг фактор върху намалените постъпления от мита има въведения с Регламент (ЕС) 2022/870 на ЕП и Съвета от 30 май 2022 г. преференциален режим спрямо Украйна под формата на пълно премахване на вносните мита върху вноса на промишлени продукти от страната, спиране на прилагането на механизма на „входните цени“ по отношение на плодовете и зеленчуците, спиране на прилагането на тарифните квоти и пълно премахване на вносните мита, и други.

Паралелно с инструментите за търговска защита или подкрепа, законодателството на ЕС предвижда и механизми за стимулиране на икономиката на ЕС чрез суспендиране на митата за някои видове стоки (Регламент (ЕС) 2022/2465).

Най-значителен спад на приходите от мита за единадесетте месеца на 2023 г. спрямо същия период на 2022 г. се регистрира при вноса на следните групи стоки: „Чугун, желязо и стомана“ – 35,4 млн. лева (79,7 % спад) спрямо постъпленията към края на ноември 2022 г.; „Торове“ – 25,2 млн. лева (спад от 69,6 %) спрямо същия период на 2022 г.; „Алуминий и изделия от алуминий“ – 8,6 млн. лева (32,2 % спад) спрямо постъпленията към ноември 2022 г.; „Пластмаси и пластмасови изделия“ – 7,8 млн. лева (22,2 % спад) спрямо постъпленията към ноември 2022 г.; „Автомобилни превозни средства, трактори, мотоциклети и велосипеди и други сухопътни превозни средства, техните части и принадлежности“ – 7,4 млн. лева (21,8 % спад) спрямо приходите към края на ноември 2022 година.

В зависимост от произхода на внасяните стоки, през периода януари – ноември 2023 г. най-голям е дялът на начислените приходи от мита при внос на стоки от Китай. Декларираната сума е 162,3 млн. лева, което представлява 54,7 % от всички начислени мита, а спрямо януари - ноември на 2022 г. е отчетен спад от 20,3 %. На второ място са приходите от мита при внос на стоки с произход Русия – 17,6 млн. лева, 5,9 % дял и спад от 64,7 % за разглеждания период. Следват приходите от мита при внос на стоки с произход Турция (12,6 млн. лева, 4,3 % относителен дял и спад от 57,6 %), САЩ (11,9 млн. лева, 4,0 % дял в общите приходи от мита и ръст от 2,7 %) и Индия (10,0 млн. лева, 3,4 % относителен дял и спад от 6,6 %).

✓ **Други данъци**

Постъпленията от **други данъци** по държавния бюджет към края на ноември 2023 г. са в размер на **402,0 млн. лв.** или 74,0 % от планираните със ЗДБРБ за 2023 г. Съпоставени с данните към ноември 2022 г. приходите от други данъци нарастват с 250,3 млн. лв. (165,1 %). Влияние върху по-високия размер на тази група данъци за отчетния период оказват постъпленията от приетата временна солидарна вноска по Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 г. относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията (Регламента). Временната солидарна вноска (ВСВ) се внася за данъчните печалби за 2022 г. и за 2023 г. от дружествата и

местата на стопанска дейност от Съюза, извършващи дейност в отраслите на суровия нефт, природния газ, въглищата и нефтопреработването за генерираните свръхпечалби съгласно чл. 14 от Регламента. Правилата за определяне на размера на дължимата ВСВ от предприятията от посочените сектори са регламентирани в Закона за корпоративното подоходно облагане (§ 9 от ПЗР на ЗКПО в сила от 8.10.2022 г. – ДВ, бр. 99 от 2022 г.), като е предоставена възможност, задължените лица да могат да правят авансови плащания по тази вноска. Прието е ставката на ВСВ по Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 година да е 33 на сто за периода от 1 януари до 12 октомври 2023 г. и 50 на сто за периода от 13 октомври до 31 декември 2023 година.

- **Неданъчни приходи**

Отчетените **неданъчни приходи** по държавния бюджет към ноември 2023 г. са в размер на **5 165,2 млн. лв.** и се формират основно от приходи от държавни такси, приходи и доходи от собственост, вкл. приходи от дивидент за държавата от държавните предприятия, приходи от концесии и други неданъчни приходи.

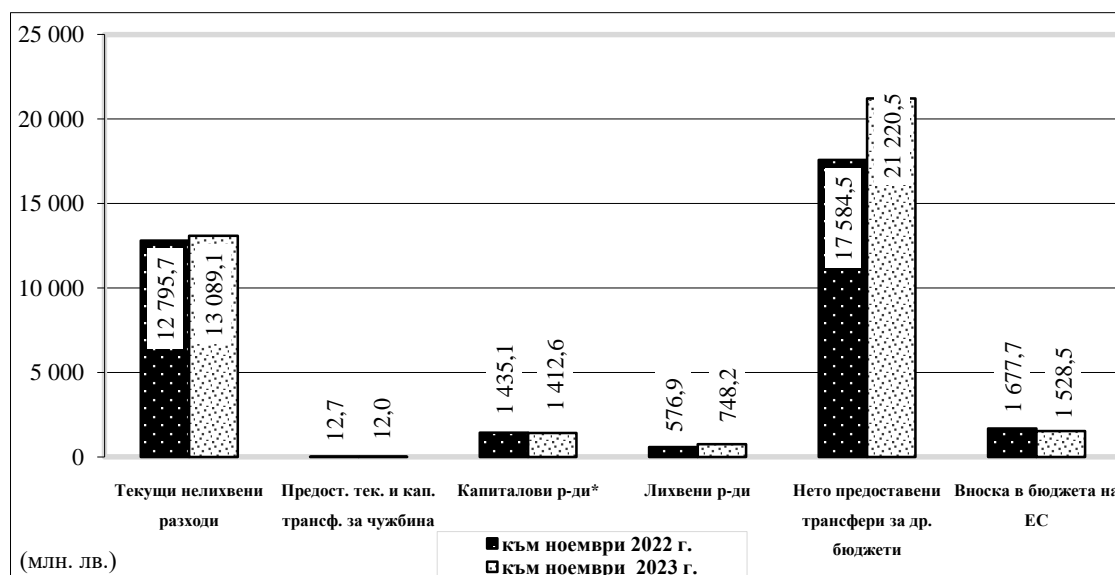
- **Помощи и дарения**

Постъпилите **помощи и дарения** по държавния бюджет към ноември 2023 г. са в размер на **5,0 млн. лева.**

➤ **Разходи по държавния бюджет**

Общият размер на **разходите по държавния бюджет** (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) към ноември 2023 г. е **38 010,9 млн. лв.** или 81,2 % от предвидените със ЗДБРБ за 2023 г., като нарастват с 3 928,1 млн. лв. (11,5 %) спрямо отчетените към ноември 2022 година.

Разходи, трансфери за други бюджети и вноска в бюджета на ЕС
към ноември 2022 г. и 2023 г.

* Вкл. нетния прираст на държавния резерв

- **Нелихвени разходи**

Нелихвените разходи по държавния бюджет към ноември 2023 г. са в размер на **14 513,7 млн. лв.**, което представлява 68,0 % от годишния разчет. Съпоставени с данните към ноември 2022 г. нелихвените разходи нарастват с 270,1 млн. лв. (1,9 %).

Разходите за персонал (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 7 654,7 млн. лв. или 88,7 % от

планираните за 2023 г. Разходите за издръжка (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 3 038,4 млн. лв. или 57,3 % от планираните за годината. Социалните разходи (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 1 207,4 млн. лв. или 53,7 % от предвидените за годината. Част от планираните социални разходи по държавния бюджет се предоставят като трансфери за общинските бюджети. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 12,0 млн. лв. Разходите за субсидии са в размер на 1 188,7 млн. лв. или 74,8 % от планираните за годината. Към ноември 2023 г. субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД са в размер на 178,5 млн. лв., субсидиите за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ са 247,2 млн. лв. и 57,2 млн. лв. са за „Български пощи“ ЕАД, в т.ч. 32,1 млн. лв. за извършване на универсална пощенска услуга и 25,1 млн. лв. за разпространение на периодични печатни издания - вестници и списания. Към 30.11.2023 г. субсидиите за ДП „Пристанищна инфраструктура“ са в размер на 2,4 млн. лв. и са за преодоляване на последствията от бедствието с кораба "Вера Су". За отчетния период субсидиите за „България Хели Мед Сървиз“ (център за спешна медицинска помощ по въздуха) са в размер на 2,2 млн. лв. Към края на месец ноември 2023 г. ДФ „Земеделие“ е изплатил субсидии в общ размер на 595,9 млн. лв., от които 488,1 млн. лв. държавна помощ, в т.ч. 170 млн. лв., изплатени през м. септември 2023 г., за осигуряване на подкрепа на земеделските стопани по национални мерки и компенсации на увеличените цени на енергоносители, фуражи и др., в съответствие с ПМС №125/2023 г.; 69,8 млн. лв. преходна национална помощ за тютюн; 31,5 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство“ и 6,4 млн. лв. средства за ДДС по схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“. През м. септември, в изпълнение на ПМС №165/2023 г., по бюджета на Министерството на енергетиката бяха възстановени средства в размер на 401 млн. лева.

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) по държавния бюджет възлизат на 1 412,6 млн. лв., от които 554,9 млн. лв. капиталови разходи по бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройство и 443,9 млн. лв. по бюджета на Министерство на отбраната. Част от планираните капиталови разходи по държавния бюджет се предоставят като трансфери за общинските бюджети. През януари 2023 г. има възстановени средства (в размер на 8,3 млн. лв.) от предоставен капиталов трансфер през 2022 г. на „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД в съответствие с чл. 9 от ПМС № 31/2022 година.

• **Разходи за лихви**

Лихвените плащания по държавния бюджет към 30.11.2023 г. са в общ размер на **748,2 млн. лв.** или 95,4 % от предвидените в годишните разчети.

Разходите за **лихви по външни заеми** са в размер на 637,9 млн. лв., в т.ч. 619,8 млн. лв. по централния бюджет. Разходите за лихви по ДИЗ, управлявани от министерства и ведомства, са в размер на 18,0 млн. лева (от тях 0,7 млн. лв. са лихвите по заемите с краен бенефициент - търговско дружество).

През отчетния период не са използвани средства за покриване на риска от активиране на държавни гаранции.

Лихвите по вътрешни заеми по държавния бюджет към ноември 2023 г. са в размер на **110,3 млн. лв.** и представляват основно лихви по емисии на ДЦК на вътрешния пазар.

➤ **Нетният размер на трансферите по държавния бюджет** към ноември 2023 г. е **21 220,5 млн. лв.**, в т.ч.:

- бюджетните взаимоотношения с общините включват нето трансфери и временни безлихвени заеми в размер на 7 793,1 млн. лв., от които субсидии от централния бюджет в размер на 6 364,4 млн. лв., други целеви трансфери от централния бюджет в размер на 565,5 млн. лв., нетни трансфери от/за други бюджети в размер на 877,4 млн. лв. и възстановени трансфери от предходни години в централния бюджет – 14,2 млн. лева;
- на социалноосигурителните фондове (нето) – 11 714,0 млн. лв., което представлява 88,2 % от годишния разчет;

- на други автономни бюджети (ДВУ, БАН, ССА, БНТ, БНР и БТА) – 1 097,4 млн. лв., 98,3 % от годишния разчет.
- Частта от **вноската на Република България в общия бюджет на ЕС**, изплатена към 30.11.2023 г. от централния бюджет, възлиза на **1 528,5 млн. лева**.
- **Бюджетното салдо по държавния бюджет** към 30.11.2023 г. е **отрицателно** в размер на **1 312,4 млн. лева**.
- **Финансиране на бюджета чрез операции по дълга**

Към 30.11.2023 г. е отчетено положително нетно външно финансиране по централния бюджет в размер на 4 946,5 млн. лева.

Постъпленията по централния бюджет възлизат на 7 277,0 млн. лв. На 23.01.2023 г. постъпиха средствата от емитирания единичен 10-годишен транш еврооблигации по GMTN програмата в размер от 1 500 млн. евро номинална стойност, при лихвен купон 4,5 %, а на 13.11.2023 г. постъпиха средствата от емитираните по GMTN програмата двоен транш облигации, деноминирани в евро, с обем от 2 300 млн. евро съвкупна номинална стойност, в т.ч. първият транш еврооблигации е със срочност 7,5 г., обем от 1 300 млн. евро и лихвен купон от 4,375%, а вторият транш – 12,5 г., обем от 1 000 млн. евро и лихвен купон в размер на 4,875%.

Извършените погашения от централен бюджет възлизат на 2 330,5 млн. лв., като на 21 март са изплатени 1 144 млн. евро номинална стойност (2 197,0 млн. лв. главница) в полза на държателите на седемгодишни еврооблигации на Република България, които са част от емитираните по GMTN програмата през март 2016 г. на МКП два транша еврооблигации; 133,5 млн. лв. са извършените погашения към международни финансови институции (59,5 млн. лв. към Международната банка за възстановяване и развитие /МБВР/, 64,2 млн. лв. към Европейска инвестиционна банка /ЕИБ/ и 9,8 млн. лв. към Банка за развитие на Съвета на Европа), като само през ноември погашенията към МБВР и ЕИБ са общо в размер на 61,9 млн. лв.

По **държавните инвестиционни заеми (ДИЗ)**, управлявани от министерства и ведомства, през отчетния период няма **усвоени средства**.

Изплатените погашения по ДИЗ, управлявани от министерства и ведомства, са в размер на **88,5 млн. лв.** По заемите с краен бенефициент търговско дружество извършените погашения са в размер на 5,2 млн. лева.

Не са използвани средства, предвидени за покриване на риска от активиране на държавни гаранции.

Операции с държавни ценни книжа по централния бюджет (**позиция във вътрешното финансиране**): Към 30 ноември 2023 г. е отчетено отрицателно нетно вътрешно финансиране на държавния бюджет с ДЦК в размер на 350 млн. лв., което се дължи на извършените погашения по вътрешния дълг през м. юли на емисия 10,5-годишни ДЦК от 2013 г. в обем от 350 млн. лв. номинална стойност без провеждане аукциони на емисии ДЦК за финансиране на бюджета, респективно няма постъпления от емисии на ДЦК на вътрешния пазар.

III. Социалноосигурителни фондове

Постъпленията по бюджетите на социално и здравноосигурителните фондове (НОИ, НЗОК, УПФ и ФГВРС) към ноември 2023 г. са в размер на **14 265,8 млн. лв.** или 91,2 % от годишните разчети. Постъпленията от осигурителни вноски са в размер на 14 065,0 млн. лв., в т.ч. от социалноосигурителни вноски – 10 179,7 млн. лв. и от здравноосигурителни вноски – 3 885,2 млн. лева.

Извършените **разходи** по бюджетите на социалноосигурителните фондове към ноември 2023 г. са в размер на **25 713,6 млн. лв.** (88,9 % от разчета за годината), в т.ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 19 710,9 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 5 766,2 млн. лева.

IV. Общини

Постъпилите **приходи, помощи и дарения** по бюджетите на общините към ноември 2023 г. са в размер на **3 020,8 млн. лв.** или 92,0 % от годишния разчет към ЗДБРБ за 2023 г. Данъчните приходи по общинските бюджети са в размер на 1 290,0 млн. лв. или 89,4 % от разчетите към ЗДБРБ за 2023 г., а неданъчните приходи и помощите възлизат на 1 730,8 млн. лв., което е 94,1 % от годишните разчети. Относителният дял на неданъчните приходи в общо постъпленията е 56,4 на сто. Това са основно приходи от общински такси, приходи и доходи от собственост, постъпления от продажба на нефинансови активи и глоби, санкции и наказателни лихви.

Извършените **разходи** по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените трансфери от други бюджети са в размер на **10 763,7 млн. лв.** или 113,6 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2023 година. Текущите нелихвени разходи възлизат на 9 156,8 млн. лв. (109,4 % спрямо годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 1 566,4 млн. лв. или 147,2 % спрямо разчета за годината. Лихвените плащания са в размер на 40,4 млн. лв. или 101,8 % спрямо разчета за годината.